

Enkele opmerkingen over de epifytische mosflora van Friesland

Jac. Koopman (Hoofdstraat-West 27, 8471 HP Wolvega) en
K. Meijer (Nieuwe Weg 32, 8391 KM Noordwolde)

Weeda¹ geeft een overzicht van het voorkomen van een aantal epifytische blad- en levermossen in Noord-Groningen. Naar aanleiding daarvan volgen hieronder enige notities over de verspreiding van een paar van deze soorten in Friesland.

Frullania dilatata

Door Weeda wordt het voorkomen van exemplaren met perianthen bij Pieterburen (atlasblok 3.52) vermeld. In Friesland werden op 16 oktober 1988 op Iepen tussen Beetgum en Beetgumermolen talloze exemplaren met perianthen waargenomen. Hiervan is materiaal verzameld. *Frullania* komt in Friesland op Iep als laanboom verder onder meer voor ten zuiden van Akkrum (11.32.41), bij Oldeboom (11.32.34), bij Haskerdijken (11.42.43) en bij Wyckel in Gaasterland (15.27.12).

Bij inventarisaties ten behoeve van de kartering van mossen in Friesland^{2 3} – een project van de Fryske Foriening foar Fjildbiology (FFF), begonnen in 1987 – werd *Frullania dilatata* ook in de zuidoosthoek van Friesland op twee plaatsen aangetroffen, beide in de omgeving van Oldeberkoop (11.56.24 en 16.15.14). In beide gevallen groeit de soort op *Quercus robur*. Deze vindplaatsen liggen ver landinwaarts en betreffen daarbij een boomsoort met een van nature reeds zure schors.

Metzgeria furcata

Deze soort is in Zuidoost-Friesland eveneens op twee plaatsen gevonden. Het betreft allereerst een zeer oude, zware Eik in een bosje aan de Linde (bij de Bekhofschans in kilometerblok 16.16.13). De soort is hier rijkelijk aanwezig.

Op 6 november 1988 werd *Metzgeria* gevonden bij Steggerda (16.35.11), en wel aan de voet van Essen (*Fraxinus excelsior*). Het gaat hier om een zeer oud, niet meer in gebruik zijnd kerkhof, met houtgewassen van voedselrijke bodem: behalve *Fraxinus* staan er *Corylus avellana*, *Euonymus europaeus* en *Ulmus minor*. Naast *Metzgeria*, die hier aan de voet van vrijwel elke Es staat, werden hier gevonden: *Eurhynchium striatum*, *Homalothecium sericeum*, *Isothecium alopecuroides*, *Plagiomnium undulatum* (massaal) en *Rhynchostegium confertum*.

Langs de Friese westkust werd *Metzgeria* door J. de Boer in de eendenkooi te Piaam (10.34.52) aangetroffen, en wel op de stam van een Iep.

Radula complanata

Weeda stelt: "Op het Frise vasteland is de soort nog nimmer aangetroffen".¹ Hier is blijkbaar een literatuuropgave over het hoofd gezien, want tijdens de najaarsexcursie van de Bryologische Werkgroep van de KNNV in 1960 naar Eernewoude⁴ werd genoemde soort aangetroffen op Elzen in het moerasbos 'Wester's Aldfean'. Verder is *Radula* tijdens een mosseninventarisatie begin 1987 in de Lindevallei onder Wolvega (16.24.35) gevonden.⁵ Het herbariummateriaal is geverifieerd door B. O. van Zanten. *Radula* groeide hier in een klein plukje op een *Salix*-stammetje, laag bij de grond in een Elzenbroekbos.

Dat de Lindevallei bryologisch interessant genoemd kan worden, moge verder blijken uit het voorkomen van epifyten als *Homalia trichomanoides* en *Ulota bruchii*.

Orthotrichum tyellii

Deze soort werd in Zuidoost-Friesland op drie plaatsen gevonden: bij Donkerbroek op de stam van een solitair exemplaar van *Populus nigra* (11.57.24), bij Appelscha in een Berkenbroekbosje op een stam van *Salix cinerea*, samen met *Brachythecium reflexum*⁶ (12.51.51), en bij De Hoeve eveneens in een Berkenbroekbosje, nu op de stam van een oude *Salix alba* (16.25.14). Verder is de soort binnenslands in Friesland van Iepen bekend, onder andere te Haskerdijken (11.42.43) en Akkrum (11.32.41).

1. E.J. Weeda, 1988. De mosflora op Iepen en andere bomen in Noord-Groningen. *Gorteria* 14: 104–115.
2. Jac. Koopman, 1988. Verzoek tot medewerking. *Buxbaumiella* 21: 36.
3. Jac. Koopman & K. Meijer (in voorbereiding). *Mossenatlas van Friesland, deel 1: zuidoosthoek*.
4. R. van der Wijk & W.D. Margadant, 1960. Verslag van de excursie naar Eernewoude. *Buxbaumia* 14 (3/4): 39–44.
5. Jac. Koopman, 1987. Mosflora van de Lindevallei. Doctoraalverslag RU Groningen.
6. Gedetermineerd door W. V. Rubers.